

📖 کانال های تلگرامی رسمی متوسطه دوم 📖

⊘ بدون هیچگونه تبلیغ آزار دهنده ⊘

برای عضویت در همین صفحه
روی لینک کانال کلیک کنید

کانال تلگرامی پایه ده-10م :

ID @DAHOM_CH

کانال تلگرامی پایه یازده-11م :

ID @YAZDAHO

کانال تلگرامی پایه دوازده-12م :

ID @davazdahom_1403

کانال های فوق فاقد آگهی های
تبلیغاتی هستند صرفا برای پیشرفت شما
فعالیت میکنند

«به نام ایزد مهربان»

سؤالات فارسی پایه دهم

ستایش و درس یکم

قلمرو زبانی

۱- مترادف «گرفتاری» در کدام یک از ابیات زیر آمده است؟

الف) به جفایی به جفایی نرود عاشق صادق / مژه بر هم نزند گر بزنی، تیر و سنانش
ب) گفتم از ورطه عشقت به صبوری به درآیم / باز می بینم و دریا نه پدید است کرانش

طراح: رشید خدای افشاری - مراغه، آذربایجان شرقی

۲- در هریک از نمونه های زیر، املاي درست را از داخل کمانک برگزینید.

الف) حیران و سرگردان و (مدحوش / مدهوش) و پای کشان، چپ و راست می رفت.

ب) عاقل در دفع مکاید دشمن تأخیر (صواب / ثواب) نبیند.

ج) دید یکی (بهر / بحر) خروشنده ای / سهمگنی، نادره جوشنده ای

طراح: رشید خدای افشاری - مراغه، آذربایجان شرقی

۳- نقش کلمات مشخص شده را بنویسید.

«دیده سیه کرده شده زهره در»

طراح: رشید خدای افشاری - مراغه، آذربایجان شرقی

۴- بیت زیر را بر اساس ترتیب اجزای جمله در زبان فارسی، مرتب کنید.

«چون بگشایم ز سر مو شگن / ماه ببیند رخ خود را به من»

طراح: رشید خدای افشاری - مراغه، آذربایجان شرقی

۵- از عبارت های زیر کدام درست و کدام نادرست است؟

الف) با این که هدف اثر تعلیمی، آموزش موضوعی است، اما می تواند تخیلی - ادبی باشد. درست نادرست

ب) کتاب «کلیله و دمنه» ترجمه «نصراله منشی» است.

درست نادرست

طراح: رشید خدای افشاری - مراغه، آذربایجان شرقی

۶- کدام یک از واژه های مشخص شده، «مشبه به» است؟

«دیگری هم که از پیرایه خرد و ذخیرت تجربت بی بهره نبود با خود گفت: «اکنون وقت حیلست است.»

طراح: رشید خدای افشاری - مراغه، آذربایجان شرقی

۷- آرایه مناسب هر عبارت و بیت را از ستون روبه‌رو برگزینید. (یک آرایه اضافی است).

استعاره	الف) فروغ رویت اندازی سوی خاک / عجایب نقش‌ها سازی سوی خاک
تشبیه	ب) ابر ز من حامل سرمایه شد / باغ ز من صاحب پیرایه شد
مجاز	ج) در بر من ره چو به پایان برد / از خجلی سر به گریبان برد
کنایه	

طراح: رشید خدای افشاری - مراغه، آذربایجان شرقی

۸- معنی ابیات و عبارتهای زیر را به فارسی روان بنویسید.

الف) در بُنِ این پرده نیلوفری / کیست کُند با چو منی همسری؟

ب) گفت درین معرکه یکتا منم / تاج سر و گلبن صحرا منم

طراح: رشید خدای افشاری - مراغه، آذربایجان شرقی

۹- در بیت زیر منظور از «بلندی یافتن» و «در نیست کوفتن» چیست؟

بلندی از آن یافت کاو پست شد / درِ نیستی کوفت تا هست شد

طراح: رشید خدای افشاری - مراغه، آذربایجان شرقی

۱۰- در ابیات زیر، مفهوم قسمت‌های مشخص شده را بنویسید.

الف) چون بگشایم ز سر مو، شکن / ماه ببیند رخ خود را به من

ب) لیک چنان خیره و خاموش ماند / کز همه شیرین سخنی، گوش ماند

طراح: رشید خدای افشاری - مراغه، آذربایجان شرقی

پاسخنامه

۱- ب) ورطه

۲- الف) مدهوش ب) صواب ج) بحر

۳- دیده: مفعول / زهره در: مسند

۴- چون ز سر مو شکن (را) بگشایم، ماه رخ خود را به من ببیند.

۵- الف) درست ب) درست

۶- مشبّه به: ذخیرت

۷- الف) مجاز ب) استعاره (پیرایه یا سرمایه)

ج) کنایه: ره به پایان بردن / سر به گریبان بردن

۸- الف) در زیر این آسمان آبی، هیچ کس نمی تواند با من رقابت کند.
ب) گفت من در این عرصه یکتا و یگانه هستم و به مانند تاجی هستم برای بوته گل و صحرا (مایه افتخار بوته گل و صحرا هستم).

۹- بلندی یافتن: به اوج آسمان رسیدن، برتر شدن و به کمال رسیدن.
در نیست کوفتن: تواضع و فروتنی یا خودخواه نبودن / قطره، خود را در برابر دریا نیست انگاشت.
۱۰- الف) وقتی سطح من صاف و آرام شود. ب) حیرت همراه با سکوت

درس دوم

۱- در بیت زیر نقش دستوری واژه مشخص شده را بنویسید.

«و اندر همه کاری داد از خویشتن بده.»

طراح: حسن آرمان - مهاباد، آذربایجان غربی

۲- در عبارت زیر کدام قسمت از جمله حذف شده است؟ به چه قرینه‌ای؟

«همه کس را به سزا، حق شناس باش؛ خاصه قرابت خویش را.»

طراح: حسن آرمان - مهاباد، آذربایجان غربی

۳- در عبارت زیر مفهوم «سودای آتش بگرفت» چیست؟

«سودای آتش بگرفت که آیا در این حقه، چه سراسر است؟»

طراح: حسن آرمان - مهاباد، آذربایجان غربی

۴- مفهوم قسمت مشخص شده چیست؟

«برق خوشحالی در چشمانش دوید و دولا شد.»

طراح: سیمین خیری - نقده، آذربایجان غربی

۵- عبارت زیر یادآور کدام ضرب المثل است؟

«به زبان دیگر مگو و به دل، دیگر مدار.»

طراح: سیمین خیری - نقده، آذربایجان غربی

۶- در عبارت زیر چند رابطه معنایی تضاد وجود دارد؟

«و اثر غم و شادی پیش مردمان، بر خود پیدا مکن و به هر نیک و بد، زود شادان و زود اندوهگین مشو که این

فعل کودکان باشد»

طراح: هادی کرمی - استان همدان

۷- قسمت مشخص شده چه آرایه ای دارد؟

الف) بزرگان به هر حقّ و باطلی از جای نشوند.

طراح: هادی کرمی - استان همدان

۸- در عبارت: «از آموختن ننگ مدار تا از ننگ، رسته باشی.» بر کدام ویژگی اخلاقی تأکید می‌شود؟

طراح: سیمین خیری - نقده، آذربایجان غربی

۹- به سؤالات داده شده جواب کوتاه دهید.

الف) زاویه دید در داستان دیوار اثر جمال میرصادقی چیست؟

ب) دیوار در این داستان نماد چیست؟

ج) درون‌مایه کتاب قابوس‌نامه چگونه است؟

طراح: سیمین خیری - نقده، آذربایجان غربی

۱۰- حدیث «حاسبوا قَبْلَ أَنْ تُحَاسَبُوا» با کدام یک از عبارات زیر قرابت معنایی دارد؟

الف) و اندر همه کاری داد از خویشان بده، که هر که داد از خویشان بدهد، از داور مستغنی باشد.

ب) به هر نیک و بد، زود شادان و اندوهگین مشو، که این فعل کودکان است.

ج) بدان کوش که بر هر محالی، از حال و نهاد خویش بنگردی، که بزرگان به هر حقّ و باطلی از جای نشوند.

د) رنج هیچ کس را ضایع مکن و همه را به سزا، حق شناس باش.

طراح: حسن آرمان - مهاباد، آذربایجان غربی

پاسخنامه:

۱- داد: مفعول

۲- حق شناس باش: حذف به قرینه لفظی

۳- وسوسه شد

۴- کنایه از خوشحالی درونی

۵- گندم‌نمای جوفروش مباش.

۶- ۳ رابطه معنایی تضاد وجود دارد: (غم و شادی) (نیک و بد) (شادان و اندوهگین)

۷- کنایه (عصبانی شدن)

۸- خجالت نکشیدن از یادگیری برای رهایی از عیب و شرمندگی

۹- الف) سوم شخص ب) جدایی ج) اخلاقی و تربیتی

۱۰- گزینه: الف

درس سوم

- ۱- معادل معنایی هر یک از کلمات (رشک، برکه، ریشخند) را در گزینه‌های زیر پیدا کنید.
 الف) بر تالابی از خون خویش / در گذرگاه تاریخ ایستاده‌ای / با جامی از فرهنگ / بشریت رهگذار را می‌آشامانی.
 ب) مرگت چنان زندگی را به سُخره گرفت / و آن را بی‌قدر کرد / که مردنی چنین / غبطه بزرگ زندگانی شد.

طراح: توحید نادری: ارشق، اردبیل

- ۲- در عبارتهای زیر، صورت صحیح املایی را انتخاب کنید:
 (عظمت، عزمت) ضامن دوام جهان شد / که جهان با دروغ می‌باشد. / در (هضیض، حضيض) هم می‌توان عزیز بود.
 فلق (مهرابی، محرابی) که تو در آن / نماز صبح شهادت (گذارده‌ای، گزارده‌ای).

طراح: توحید نادری: ارشق، اردبیل

- ۳- نوع و معنی حرف «که» را در موارد زیر بنویسید.
 الف) درختان را دوست دارم که به احترام تو قیام کرده‌اند.
 ب) در فکر آن گودالم که خون تو را مکیده‌است.

طراح: توحید نادری: ارشق، اردبیل

- ۴- نوع سجع را در عبارتهای زیر بنویسید:
 الف) در حضيض هم می‌توان عزیز بود.
 ب) شفق آینه‌دار نجابت و فلق محرابی که تو در آن نماز صبح شهادت را گزارده‌ای.

طراح: توحید نادری: ارشق، اردبیل

- ۵- عبارت زیر به کدام حدیث یا روایت تلمیح دارد؟
 هیچ گودالی چنین رفیع ندیده‌بودم / در حضيض هم می‌توان عزیز بود / از گودال بپرس.

طراح: توحید نادری: ارشق، اردبیل

- ۶- برای ستون «الف» آرایه مناسب را از ستون «ب» انتخاب کنید. (یک مورد اضافی است.)

الف	ب
الف) شیرین‌ترین لبخند بر لبان اراده توست. ب) بر تالابی از خون خویش / در گذرگاه تاریخ ایستاده‌ای. ج) درختان را دوست دارم / که به احترام تو قیام کرده‌اند.	۱- اغراق ۲- تشبیه ۳- حس آمیزی ۴- ایهام

طراح: توحید نادری: ارشق، اردبیل

- ۷- معنای عبارات زیر را به نثر روان بنویسید.

الف) خونت/ با خون بهایت حقیقت/ در یک تراز ایستاد.

ب) تو تنها تر از شجاعت/ در گوشه روشن وجدان تاریخ ایستاده‌ای/ به پاسداری از حقیقت.

ج) مرگت چنان زندگی را به سُخره گرفت/ و آن را بی‌قدر کرد / که مردنی چنان/ غبطه بزرگ زندگانی شد.

طراح: توحید نادری: ارشق، اردبیل

۸- مفهوم عبارت زیر به چه چیزی اشاره دارد؟

خون تو شرف را سرخگون کرده است.

طراح: توحید نادری: ارشق، اردبیل

۹- منظور از عبارت زیر چیست؟

چندان تناوری و بلند/ که به هنگام تماشا/ کلاه از سر کودک عقل می‌افتد.

طراح: توحید نادری: ارشق، اردبیل

۱۰- مفهوم عبارت زیر یادآور کدام یک از ویژگی‌های بارز امام حسین(ع) است؟

بر تالابی از خون خویش/ درگذرگه تاریخ ایستاده‌ای/ با جامی از فرهنگ/ و بشریت رهگذار را می‌آشامانی.

طراح: توحید نادری: ارشق، اردبیل

پاسخنامه

۱- الف) تالاب: برکه ب) سُخره: ریشخند / غبطه: رشک

۲- عزمت / حضيض / محراب / گذارده‌ای

۳- الف) «که» تعلیل؛ به معنی به این علت که... ب) «که» حرف ربط؛ برای پیوند بین دو جمله آمده است.

۴- الف) سجع متوازن ب) سجع متوازی

۵- اشاره دارد به حدیثی از امام صادق(ع) که می‌فرمایند: «شَرَفُ الْمَكَانِ بِالْمَكِينِ.»

۶- الف) حس آمیزی ب) اغراق ج) ایهام

۷- الف) شهادت تو با حقیقت که خون بهای تو است در یک سطح ایستاد؛ یعنی شهادت تو عین حقیقت است.

ب) تو به تنهایی و با شجاعت بی‌نظیرت در طول تاریخ برای محافظت از حق و حقیقت حضور داری.

ج) شهادت تو چنان زندگی را مسخره کرد و آن را بی‌ارزش کرد که چنین مردنی آرزوی بزرگ خود زندگی شده

است. (همه آرزو دارند که زندگی را آن چنان به پایان ببرند).

۸- شهادت امام حسین(ع) به شرافت ارزش داده است.

۹- عقل نمی‌تواند عظمت و بزرگی مقام امام حسین(ع) را درک کند.

۱۰- امام حسین آموزگار شهادت و شهادت‌طلبی در راه حق و حقیقت است.

درس پنجم

۱- معنی واژه‌های (ماسیوا، مفتخر، خِذلان، دولت‌آشیان) به ترتیب عبارت است از:

(الف) آنچه غیر خداست، نازنده، ذلیل، دولت‌سرا

(ب) همه مخلوقات، سربلند، خواری، آشیانه خوشبختی

(ج) مخفف ماسوی الله، افتخار، مذلت، دولت‌سرا

(د) همه مخلوقات، نازنده، مذلت، خوشبختی

طراح: طاهره احمدی فر - ناحیه دو، اصفهان

۲- املای چند واژه نادرست است؟ آنها را اصلاح کنید.

(سیف‌الدین محمد فرقانی، پسری ابولعجایب، تاثیر اختران، سید محمد حسین بهجت تبریزی، پاکبازان، قدر همت)

طراح: طاهره احمدی فر - ناحیه دو، اصفهان

۳- نقش دستوری واژه‌های مشخص شده را بنویسید.

(الف) آب اجل که هست گلوگیر خاص و عام

(ب) زین کاروانسرای بسی کاروان گذشت

طراح: هادی کرمی - استان همدان

۴- در بیت «بادی که در زمانه بسی شمع‌ها بکشت هم بر چراغدان شما نیز بگذرد»

کدام واژه در مفهوم استعاری «حکومت متزلزل و ناپایدار» به کار رفته است؟

طراح: هادی کرمی - استان همدان

۵- در هر یک از ابیات زیر، آرایه‌های غیر مشترک را بنویسید.

(الف) آب اجل که هست گلوگیر عام و خاص بر حلق و بر دهان شما نیز بگذرد

(ب) بر تیر جورتان ز تحمل سپر کنیم تا سختی کمان شما نیز بگذرد

طراح: طاهره احمدی فر - ناحیه دو، اصفهان

۶- مصراع اول بیتی از شعرخوانی «همای رحمت» را بنویسید که سراینده آن شهریار نیست.

طراح: طاهره احمدی فر - ناحیه دو، اصفهان

۷- بخش مشخص شده را به نثر روان بنویسید.

ای مفتخر به طالع مسعود خوشتن تاثیر اختران شما نیز بگذرد

طراح: طاهره احمدی فر - ناحیه دو، اصفهان

۸- مفهوم کلی بیت زیر را بنویسید.

ما بارگه دادیم، این رفت ستم بر ما / بر قصر ستمکاران، گویی چه رسد خذلان

طراح: طاهره احمدی فر - ناحیه دو، اصفهان

۹- کدام یک از ابیات زیر مفهوم مشترک دارند؟ (یک بیت اضافی است.)

الف) ما بارگه دادیم، این رفت ستم بر ما / بر قصر ستمکاران، گویی چه رسد خذلان

ب) چون داد عادلان به جهان در، بقا نکرد / بیداد ظالمان شما نیز بگذرد

ج) آب اجل که هست گلوگیر عام و خاص / بر حلق و بر دهان شما نیز بگذرد

د) در مملکت چو غرّش شیران گذشت و رفت / این عوعو سگان شما نیز بگذرد

ه) زین کاروانسرای، بسی کاروان گذشت / ناچار، کاروان شما نیز بگذرد

طراح: طاهره احمدی فر - ناحیه دو، اصفهان

۱۰- در بیت « ای تورمه سپرده به چوپانِ گرگ طبع / این گرگی شبان شما نیز بگذرد » عمل نکوهیده مخاطب

شاعر چیست؟

طراح: طاهره احمدی فر - ناحیه دو، اصفهان

پاسخنامه

۱- گزینه ب

۲- فرغانی - ابوالعجایب - تأثیر

۳- الف) اجل: مضاف الیه / ب) کاروان: نهاد

۴- چراغدان

۵- الف: تضاد / ب: کنایه

۶- همه شب در این امیدم که نسیم صبحگاهی

۷- مرگ که مانند بادی در روزگار، شمع عمر انسان‌های زیادی را خاموش کرد.

۸- ناپایداری همه چیز

۹- گزینه‌های (الف، ب) / گزینه‌های (ج، ه)

۱۰- واگذاری مردم به حاکمان خائن و درنده‌خو

طراح: طاهره احمدی فر - ناحیه دو، اصفهان

درس ششم

قلمرو زبانی

۱- املای درست را در عبارات زیر بیابید و آن‌ها را اصلاح کنید.

الف) زینهار تا سر این حغه باز نکنی (ب) سرّ خدای را با تو بگویم چگونه نگاه خاهی داشت.

طراح: هادی کرمی - استان همدان

۲- نقش دستوری ضمایر متصل را در عبارات زیر مشخص کنید.

الف) گرت هواست که معشوق نگسلد پیمان (ب) ز روی لطف بگویش که جا نگه دارد

طراح: مهدی شاهین - ایلام

۳- در بیت زیر، اجزای جمله را مشخص کنید. (مفعول، متمم، قید، نهاد)

«هر آن که جانب اهل وفا نگه دارد / خداهش در همه حال از بلا نگه دارد»

طراح: مهدی شاهین - ایلام

قلمرو ادبی

۴- آرایه های ادبی را در ابیات زیر بیابید و بنویسید. (کنایه، تشخیص، مجاز، تلمیح، ایهام، تناسب، پرسش

انکاری)

الف) دلا معاش چنان کن که گر بلغزد پای / فرشته ات به دو دست دعا نگه دارد

ب) چو گفتمش که دلم را نگاه دار چه گفت؟ / ز دست بنده چه خیزد؟ خدا نگه دارد

طراح: مهدی شاهین - ایلام

۵- در ابیات زیر کدام آرایه مشهود است؟

الف) صبا بر سر آن زلف ار دل مرا بینی

ب) سر و زر و دل و جانم فدای آن یاری

ج) دلا معاش چنان کن که گر بلغزد پای

ز روی لطف بگویش که جا نگه دارد (تشخیص - تکرار)

که حقّ صحبت مهر و وفا نگه دارد؟ (مجاز - تلمیح)

فرشته ات به دو دست دعا نگه دارد (کنایه - واج آرایه)

طراح: مهدی شاهین - ایلام

۶- آرایه ایهام را در ابیات زیر بیابید.

گفتم که بوی زلفت گمراه عالمم کرد / کفتا اگر بدانی هم اوت رهبر آید

طراح: مهدی شاهین - ایلام

قلمرو فکری

۷- ابیات و عبارتهای زیر را به نثر روان بنویسید.

الف) صبا بر سر آن زلف از دل مرا بینی / ز روی لطف بگوش که جا نگه دارد
ب) غبار راهگذارت کجاست تا حافظ / به یادگار نسیم صبا نگه دارد؟.

طراح: مهدی شاهین - ایلام

درک مطلب

۸- به سوالات زیر پاسخ دهید.

الف) گرت هواست که معشوق نگسلد پیمان / نگاه دار سر رشته تا نگه دارد
ب) سر و زر و دل و جانم فدای آن یاری / که حق صحبت مهر و وفا نگه دارد
ج) غبار راهگذارت کجاست تا حافظ / به یادگار نسیم صبا نگه دارد؟
د) حدیث دوست نگویم مگر به حضرت دوست / که آشنا سخن آشنا نگه دارد

۱- پیام کلی ابیات (الف و ب) را بنویسید.

۲- در ابیات (ج و د)، منظور از «صبا و دوست» چیست؟

۳- مقصود از: «دلم را نگاه دار» در مصرع: چو گفتمش دلم را نگاه دار، چه گفت چیست؟

طراح: مهدی شاهین - ایلام

۹- مفهوم عبارت زیر را بنویسید.

سودای آنش بگرفت.

طراح: مهدی شاهین - ایلام

درک مطلب

۱۰- مشخص کنید هر یک از عبارات زیر با ابیات زیر آن چه تناسب مفهومی ای دارد؟

۱- {تا نگریدی آشنا، زین پرده رازی نشنوی / گوش نامحرم نباشد جای پیغام سروش}

حدیث دوست نگویم مگر به حضرت دوست / که آشنا سخن آشنا نگه دارد

۲- {و من یتوکل علی الله فهو حسبه} با بیت {هر آن که جانب اهل وفا نگه دارد / خدا در همه حال از بلا نگه

دارد.}

طراح: مهدی شاهین - ایلام

پاسخنامه

- ۱- الف) حقه (ب) خواهی
- ۲- الف) گرت هواست = نهاد (ب) بگوش = متمم
- ج) اگر = متمم (د) تو ام = مضاف الیه
- ۳- نهاد: هر آنکه (او محذوف) مفعول: جانب اهل وفا متمم: از بلا قید: در همه حال
- ۴- الف) دلا: تشخیص / دست و پا: تضاد و تناسب / بلغزد پای کنایه از اشتباه کردن / دو دست دعا ایهام: الف- محافظت کردن ب- دست به دعا بلند کردن (برای کسی) لغزیدن و نگه داشتن / تضاد / فرشته هم تلمیح به فرشته محافظ انسان.
- ب) دل را نگاه دار کنایه از حمایت کردن / دست مجاز از قدرت / بنده، ایهام: الف- من، ب- بنده خدا / مصراع دوم پرسش انکاری و تلمیح به آیه و من یتوکل علی الله فهو حسبہ
- ۵- الف) تشخیص: صبا بر سر آن زلف از دل مرا بینی
ب) مجاز: سر و زر و دل و جان مجاز از تمام وجود انسان.
ج) تشخیص؛ به یادگار نسیم صبا نگه دارد
د) کنایه: بلغزد پای، خطا کردن
- ۶- گفتم که بوی زلفت گمراه عالمم کرد؛ بو ایهام دارد. ۱ به معنای عطر و رایحه و ۲ امید و آرزو.
- ۷- ابیات و عبارتهای زیر را به نثر روان بنویسید.
- الف) ای باد صبا اگر به حریم یار من راه یافتی و در زلف او پیچیدی، به دل من که آنجا سکونت دارد بگو که آن پناهگاه امن را از دست نده.
- ب) ای یار، غبار راهی که بر آن قدم نهاده ای کجاست تا حافظ؛ آن را به عنوان یادگاری از باد صبا نگه دارد.
- ج) مرد گفت: ای شیخ تا از رازهای خداوند، چیزهایی به من نشان بدهی. شیخ گفت: مبدا که در این جعبه را باز کنی.
- ۸- الف) وفادار بودن به عهد و پیمان و وفای به عهد
ب) صبا: نماد پیغامرسانی و رابط بین عاشق و معشوق
دوست: معشوق است که در این بیت یعنی خداوند
ج) رنج ندادن و حمایت کردن
- ۹- الف) هوس انجام کاری را داشتن. وسوسه شدن برای انجام کاری
- ۱۰- الف) هر کسی به حریم عشق راه ندارد. و این راز بین عاشق و معشوق حقیقی باقی می ماند.
ب) توکل کردن و اینکه خداوند، مؤمنان را از گزند بلاها و آسیبها نگه می دارد.

درس هفتم

۱- در متن « جمال و کمال » ؛ نویسنده با بیان داستان یوسف پیامبر، بر کدام مفهوم محوری تکیه می کند تا مخاطب را پند و اندرز دهد؟

- الف) شباهت دادن قرآن به آب روان
ب) بیان زیبایی خیره کننده یوسف
ج) برتری دادن زیبایی درونی بر زیبایی ظاهری
د) حسادت برادران یوسف به زیبایی او

طراح - محبوبه کاشی - کرج، البرز

۲- با توجه به عبارات زیر، خداوند در قرآن، کدام ویژگی حضرت یوسف را تحسین کرده و از آن خبر داده است؟
«پادشاه عالم، خبر که داد در این قصه از حسن سیرت او داد نه از حسن صورت او داد.»

طراح - محبوبه کاشی - کرج، البرز

۳- همه مفاهیم، درباره عبارت: «تدبیر برادران برخلاف تقدیر رحمان آمد.» نادرست است به جز.....؟

- الف) برتری تدبیر برادران بر تقدیر خداوند
ب) برابری برادران یوسف با یوسف
ج) برابری تدبیر برادران با تقدیر خداوند
د) برتری تقدیر خداوند بر تدبیر

طراح - محبوبه کاشی - کرج، البرز

۴- با توجه به معنای واژه ها، املائی درست را برگزینید:

- الف) شکستن: (۱) نغز (۲) نقض
ب) تیغ: (۱) خار (۲) خوار

طراح - محبوبه کاشی - کرج، البرز

۵- ادبیات عرفانی در حوزه چه نوع ادبیاتی قرار می گیرد؟

طراح - محبوبه کاشی - کرج، البرز

۶- چرا غزل «بوی گل و ریحانها» در حوزه ادبیات غنایی جای می گیرد؟

طراح - محبوبه کاشی - کرج، البرز

۷- در عبارت: «در بدایت بند و چاه بود، در نهایت تخت و گاه بود.» به چه موضوعی در زندگی حضرت یوسف (ع) اشاره می کند؟

طراح - محبوبه کاشی - کرج، البرز

۸- از نظر نویسنده، دلیل شگفتی قصه یوسف چیست؟

طراح - محبوبه کاشی - کرج، البرز

۹- نتیجه ماجرای کید برادران و عشق زلیخا نسبت به یوسف با کدام عبارت در متن آمده است؟
الف) چاه و زندان ب) مملکت و نبوت ج) امر و فرمان

طراح - محبوبه کاشی - کرج، البرز

۱۰- در جمله های زیر مرجع ضمیر "او" چه کسی است؟ مقصود از "ملک جبار" کیست؟
«یعقوب خود او را به صبر آموزگار بود.....»

و اندوه و شادی در این قصه بسیار بود و خبردهنده از او ملک جبار بود.....»

طراح - محبوبه کاشی - کرج، البرز

پاسخنامه

۱- ب: برتری دادن زیبایی درونی به زیبایی ظاهری

۲- حسن سیرت یوسف

۳- د: برتری تقدیر خداوند بر تدبیر برادران

۴- الف) نقض ب) خار

۵- ادب غنایی

۶- زیرا به بیان عواطف و احساسات با زبانی نرم و لطیف می پردازد.

۷- یوسف مدتی در چاه و زندان گرفتار شد. سرانجام به حکومت و فرمانروایی رسید.

۸- زیرا در قصه یوسف چیزهای متضاد در کنار هم جمع شده است.

۹- مملکت و نبوت.

۱۰- او، حضرت یوسف (ع) ملک جبار، خداوند

طراح - محبوبه کاشی - کرج، استان البرز

درس هشتم

قلمرو زبانی

۱- معانی مختلف واژه فضل را بنویسید.

الف) گفتم همانا او را تصور شود که مرا در فضل، مرتبه ای است زیادت.

ب) و از فضل و رحمت کردگار، جلّ جلاله و عمّ نواله، ناامید نباید شد که او، تعالی، رحیم است.

طراح: محمد مهدی فرجی - شهر کاکي، - استان بوشهر

۲- نوع «را» در عبارتهای زیر چیست؟

الف) اکنون ما را که در حمام گذارد؟ (ب) او را با وزیر، صحبتی بودی. (ج) مرا اهلیت چیست؟

طراح: محمد مهدی فرجی - شهر کاکي، استان بوشهر

۳- با توجه به متن زیر به سؤالات زیر پاسخ دهید:

« روزی به در آن خانه شدیم که ما را در آنجا نگذاشتند.»

الف) نوع فعل (شدیم) را بنویسید.

ب) نوع (را) در متن بالا مشخص کنید.

طراح: زهرا آذر شب - شهر دلوار، استان بوشهر

قلمرو ادبی

۴- عبارت «چنان که هستی برنشین و به نزدیک من آی» یاد آور کدام ضربالمثل است؟

طراح: حمیده بهرامی - شهر کنگان، استان بوشهر

۵- بارزترین آرایه ی ادبی نثر زیر چیست؟

«چون به بصره رسیدیم از برهنگی و عاجزی به دیوانگان مانده بودیم»

طراح: رباب کشاورز - منطقه جم، استان بوشهر

۶- جای خالی را با واژه مناسب پر کنید.

نوع پرسش در عبارت (لنگی کهنه پوشیده بودیم و پلاس پاره‌ای در پشت بسته از سرما. گفتم اکنون ما را که در

حمام گذارد؟) است.

طراح: زهرا آذر شب - شهر دلوار، استان بوشهر

قلمرو فکری

۷- با توجه به نوشته زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید .

«خورجینکی بود که کتاب در آن می‌نهادم. بفروختم و از بهای آن درمکی چند سیاه در کاغذی کردم که به گرمابه

بان دهم تا باشد که ما را در گرمابه بگذارد که شوخ از خود باز کنیم چون آن درمکها پیش او نهادم در ما نگریست.

پنداشت که ما دیوانه‌ایم و نگذاشت که ما به گرمابه در رویم.»

الف) منظور از ((سیاه)) در این نوشته چیست؟

(ب) چرا ناصر خسرو خور جین خود را فروخت؟
(ج) به چه دلیل گرمابه بان به ناصر خسرو و برادرش اجازه ورود به حمام نداد؟

طراح: غزل مهدی نژاد - شهرستان عسلویه، استان بوشهر

۸- مفهوم بیت زیر را بنویسید.

«دوران روزگار به ما بگذرد بسی / گاهی شود بهار دگر گه خزان شود»

طراح: زهرا آذر شب - شهر دلوار، استان بوشهر

۹- در عبارت «چون بر رقعهای من اطلاع یابد، قیاس کند که مرا اهلیت چیست.» به این مفهوم اشاره دارد که (زمانی که نامه‌ی من را بخواند متوجه شود که من اهل کجا هستم) اشاره دارد.

الف) درست (ب) نادرست

طراح: زهرا آذر شب - شهر دلوار، استان بوشهر

۱۰- قسمت مشخص شده در عبارت «آن چه اعرابی کرای شتر بر ما داشت، به سی دینار هم این بفرمود تا بدو دادند.» به چه معنی است؟

طراح: محمد مهدی فرجی - شهر کاکي، استان بوشهر

پاسخنامه

۱- الف) برتری، شایستگی (ب) بخشش

۲- الف) حرف اضافه (ب) فک اضافه (ج) فک اضافه

۳- الف) فعل خاص در معنای (رفتن) (ب) حرف اضافه در معنای (به)

گرمابه بان پول بدهم که اجازه دهد آنها به حمام بروند.

(ج) چون فکر کرد آن دو دیوانه هستند.

۴- آب دستته بذار زمین و بیا

۵- تشبیه

۶- پرسش انکاری

۷- الف) بی ارزش (ب) تا به

۸- پاسخ: نباید ناامید شد و اینکه روزگار به یک صورت نمی‌ماند.

۹- نادرست

۱۰- بابت کرایه شتر از ما طلب داشت.

درس نهم

قلمرو زبانی

۱- معادل واژه مشخص شده در کدام گزینه است؟

معلم مشوش بود

الف) مشغول

ب) آشفته

ج: خوش خنده و شاد

د: ناراحت

طراح: هادی کرمی - استان همدان

۲- املاي درست را از داخل کمانک انتخاب کنید .

الف) درکنگره نویسنده گانی بود که خانه فرهنگ شوروی (علم ، الم) کرده بود.

ب) صدای یکی شان بر (خواست، خاست) خسته شدیم از خرگوش.

طراح: مریم نظری - شهر تهران - استان تهران

۳- نوع و زمان فعل مشخص شده کدام گزینه با نوع و زمان فعل دوم متن زیر یکسان است؟ (بدون توجه به صیغه

فعل)

«حیوان در علف است؛ باید بچرد.»

الف) اسب از پهلوی، اسبی خود را به کمال نشان می داد

ب) شیطنت دیگران را برانگیخت

ج) معلم نقاشی مرا خبر سازید

د) «صاد» از کار باز ماند

طراح: مریم نظری - شهر تهران - استان تهران

۴- با توجه به عبارات زیر به سؤالات پاسخ دهید .

دست معلم از عقب حیوان روان شد؛ فرود آمد. لب را به اشاره صورت داد. فکّ زیرین را پیمود و در آخره ماند؛

پس بالا رفت، چشم را نشانده؛ دو گوش را بالا برد؛ از یال و غارب به زیر آمد. از پستی پشت گذشت؛ گرده را برآورد؛

دُم را آویخت.

الف) در این متن چند مفعول وجود دارد؟

ب) نقش دستوری واژه «معلم» چیست؟

ج) نوع «واو» مشخص شده، چیست؟

طراح: مریم نظری - شهر تهران - استان تهران

قلمرو ادبی

۵- درست یا نادرست بودن عبارات زیر را مشخص کنید.

الف) «تاق آبی»، نوشته سهراب سپهری است.

ب) «ارزیابی شتاب زده» اثر نیما یوشیج است که درباره جلال آل احمد نوشته است.

طراح: مهدیه نیلی - شهر تهران - استان تهران

۶- با توجه به جمله «معلم مرغان را گویا می کشید.» نویسنده کلمه ای را در چند معنا به کار برده است. نام این آرایه چیست؟ با توجه به این آرایه جمله را بررسی کنید.

طراح: مریم نظری شهر تهران - استان تهران

۷- در عبارات زیر دو کنایه با مفهوم متضاد بیابید و مفهوم کنایی آنها را بنویسید.

الف) کارش نگار نقشه قالی بود و در آن دستی نازک داشت.

ب) در بیرنگ اسب حرفی به کارش بود.

طراح: هادی کرمی - استان همدان

قلمرو فکری

۸- در متن زیر کدام جمله با بیت:

« راستی آموز ، بسی جو فروش هست در این کوی که گندم نماست » تضاد مفهومی دارد؟

« معلم صورتک به رو نداشت . آدمی افتاده کارش نقشه قالی بود و در آن دستی نازک داشت رنگ را نگارین

می ریخت »

طراح: ربابه یزدانی شکتایی - شهر تهران - استان تهران

۹- مفهوم کدام گزینه به مفهوم جمله « راه دست خودش هم نیست » نزدیک است ؟

الف) در بیرنگ اسب حرفی به کارش بود

ب) شیطنت شاگردی گل کرد.

طراح: مریم نظری - شهر تهران - استان تهران

۱۰- معنی عبارات زیر را به نثر روان بنویسید.

الف) معلم مشوش بود. از در ناسازی صدا برداشت.

ب) گرده را برآورد.

ج) دو دست را تا فراز گله نمایان ساخت.

طراح: مریم نظری - شهر تهران - استان تهران

پاسخنامه

۱- ب

۲- الف) علم (ب) برخاست

۳- ج) زمان مضارع التزامی هستند

۴- الف) ۶ مفعول دارد.

ب) مضاف الیه

ج) واو ربط

۵- الف) درست (ب) نادرست

۶- ایهام - گویا: واضح و آشکار / نغمه خوان (سخنگو)

۷- دستی نازک داشت / حرفی به کارش بود

۸- صورتک به رو نداشت.

۹- الف

۱۰- الف) معلم آشفته بود و از سر مخالفت فریاد زد.

ب) پشت و بالای کمر اسب را نقاشی کرد.

ج) دو دست اسب را تا بالای قوزک کشید.

درس دهم

قلمرو زبانی

۱- واژه درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.

الف) معنای آن که در نماز پیشانی بر خاک (می گذاری - می گذاری) همین است.

ب) تا با خاک انس نگیری راهی به مراتب (غرب - قرب) نداری.

ج) بچه‌ها آماده و (مسلح - مصلح) با کوله پشتی و پتو و جلیقه‌های نجات

د) معرف برپای (خواست - خاست)

طراح: ماندانا ساسانیور - منطقه فارس، دبیرستان عفت پردنجان، چهارمحال و بختیاری

۲- معنای واژه‌های « نسیان، اسوه، استدعا، تجلی» به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- الف) فراموشی، درخواست کردن، آشکار کردن، سرمشق □
- ب) سرمشق، فراموشی، درخواست کردن، جلوه کردن □
- ج) فراموشی، سرمشق، خواهش کردن، جلوه کردن □
- د) سرمشق، جلوه کردن، فراموشی، فراخواندن □

طراح: ماندانا ساسانپور - منطقه فارس، دبیرستان عفت پردنجان، چهارم‌حال و بختیاری

۳- نقش دستوری کلمات مشخص شده را بنویسید.

الف) آینده بشریت آینده الهی است.

ب) دریادلان صف شکنی هستند که دل شیطان را از رعب و وحشت می‌لرزاند.

طراح: ماندانا ساسانپور - منطقه فارس، دبیرستان عفت پردنجان، چهارم‌حال و بختیاری

قلمرو ادبی

۴- در نوشته زیر یک تشبیه بیابید. مشبه و مشبه‌به آن را بنویسید.

« آفتاب فتح در آسمان سینه مؤمنین درخششی عجیب دارد.»

طراح: ماندانا ساسانپور - منطقه فارس، دبیرستان عفت پردنجان، چهارم‌حال و بختیاری

۵- در عبارت « از یک طرف بچه‌های مهندسی جهاد آفرین کارهای مانده را راست و ریس می‌کنند » راست و

ریس کردن کنایه از چیست؟

طراح: ماندانا ساسانپور - منطقه فارس، دبیرستان عفت پردنجان، چهارم‌حال و بختیاری

۶- در عبارت « غروب نزدیک می‌شود و تو گویی تقدیر تاریخی زمین در حاشیه آروند جاری می‌گردد» یک اضافه

استعاری مشخص کنید.

طراح: ماندانا ساسانپور - منطقه فارس، دبیرستان عفت پردنجان، چهارم‌حال و بختیاری

قلمرو فکری

۷- چرا نویسنده معتقد است که « همه تاریخ اینجا در جبهه حاضر است. بدر و حنین و عاشورا اینجاست؟»

طراح: ماندانا ساسانپور - منطقه فارس، دبیرستان عفت پردنجان، چهارم‌حال و بختیاری

۸- عبارات زیر را به نثر روان معنی کنید.

الف) خاک مظهر فقر مخلوق در برابر غنای خالق است

ب) تاریخ مشیت باری تعالی است که از طریق انسان‌ها به انجام می‌رسد.

طراح: ماندانا ساسانپور - منطقه فارس، دبیرستان عفت پردنجان، چهارمحال و بختیاری
۹- نویسنده کتاب اسرارالتوحید است.

طراح: ماندانا ساسانپور - منطقه فارس، دبیرستان عفت پردنجان، چهارمحال و بختیاری
۱۰- با توجه به متن زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید.

« بعضی دیگر از بچه‌ها گوشه خلوتی یافته‌اند و گذشته خویش را با وسواس یک قاضی می‌کاوند و وصیت‌نامه می‌نویسند و تو به ناگاه دلت می‌لرزد: آیا وصیت‌نامه‌ات را تنظیم کرده‌ای؟ »
الف) چرا رزمندگان قبل از رفتن به میدان جنگ به گوشه خلوتی پناه می‌بردند؟
ب) حدیث زیر از پیامبر (ص) با کدام قسمت از نوشته بالا ارتباط مفهومی دارد؟
« موتوا قبل ان تموتوا » بمیرید پیش از آن که مرگ به سراغتان بیاید.
ج) منظور از « لرزیدن دل » چیست؟

طراح: ماندانا ساسانپور - منطقه فارس، دبیرستان عفت پردنجان، چهارمحال و بختیاری

پاسخنامه

۱- الف) می‌گذاری (ب) قرب (ج) مسلح (د) خاست

۲- ج

۳- الف) مسند

۴- آفتاب فتح : فتح - مشبه / آفتاب - مشبه به

آسمان سینه: سینه - مشبه / آسمان - مشبه به

۵- کنایه از آماده و مهیا کردن

۶- تقدیر زمین

۷- زیرا جبهه نمودی از حوادث گذشته و تکرار تاریخ است که آن را آشکارا می‌بینیم.

۸- الف) خاک نشانه نیازمندی انسان در برابر بی‌نیازی خداوند است.

ب) تاریخ اراده خداوند بزرگ است که از طریق انسان‌ها انجام می‌شود.

۹- محمد بن منور

۱۰- الف) تا در جایی آرام، گذشته زندگی خود را بررسی کنند و با دقت به کارهایی که انجام داده‌اند بیندیشند و وصیت‌نامه‌هایشان را بنویسند.

ب) بعضی دیگر از بچه‌ها گوشه خلوتی یافته‌اند و گذشته خویش را با وسواس یک قاضی می‌کاوند و وصیت‌نامه می‌نویسند.

ج) نگران شدن - دلهره داشتن - ترسیدن

طراح: ماندانا ساسانپور - منطقه فارس، دبیرستان عفت پردنجان، چهارمحال و بختیاری

درس یازدهم

قلمرو زبانی

۱- نقش دستوری ضمائر پیوسته در کدام گزینه درست بیان نشده است؟

الف- تنم گر بسوزی به تیرم بدوزی م در تنم = مفعول م در تیرم = مضاف‌الیه

ب- کجا می‌توانی ز قلبم ربایی م در قلبم = مضاف‌الیه

طراح: فریده صفری - شهرستان خوسف، خراسان جنوبی

۲- با توجه به بیت «مپندار این شعله افسرده گردد / که بعد از من افروزد از مدفن من» کدام گزینه هسته نیست؟

الف- این ب- شعله ج- من د- مدفن

طراح: فریده صفری - شهرستان خوسف، خراسان جنوبی

۳- جمله‌های هسته و وابسته را در بیت زیر مشخص کنید.

«به خون گر کشی خاک من دشمن من / بجوشد گل اندر گل از گلشن من»

طراح: فریده صفری - شهرستان خوسف، خراسان جنوبی

قلمرو ادبی

۴- در بیت «مپندار این شعله افسرده گردد / که بعد از من افروزد از مدفن من» کدام واژه در مفهوم استعاره به

کار رفته است؟

طراح: فریده صفری - شهرستان خوسف، خراسان جنوبی

۵- در بیت «من آزاده از خاک آزادگانم / گل صبر می‌پرورد دامن من» آرایه تشبیه را بیابید سپس مشبه و مشبه

به را در آن مشخص کنید؟

طراح: فریده صفری - شهرستان خوسف، خراسان جنوبی

۶- برجسته ترین آرایه‌های موجود در بیت زیر را مشخص کنید.

« به خون گر کشی خاک من ، دشمن من / بجوشد گل اندر گل از گلشن من »

طراح: فریده صفری - شهرستان خوسف، خراسان جنوبی

قلمرو فکری

۷- بیت «کنون رود خلق است دریای جوشان / همه خوشه خشم شد خرمن من » بر چه موضوعی تأکید می‌کند؟

طراح: فریده صفری - شهرستان خوسف، خراسان جنوبی

۸- معنی بیت زیر را بنویسید .

« من آزاده از خاک آزادگانم / گل صبر می‌پرورد دامن من »

طراح: فریده صفری - شهرستان خوسف، خراسان جنوبی

۹- بیت « نه تسلیم و سازش، نه تکریم و خواهش / بتازد به نیرنگ تو توسن من » چه چیزی را نفی می‌کند؟

طراح: فریده صفری - شهرستان خوسف، خراسان جنوبی

۱۰- بیت زیر بر چه مفهومی اشاره دارد؟

« جز از جام توحید هرگز ننوشم / زنی گر به تیغ ستم گردن من »

طراح: فریده صفری - شهرستان خوسف، خراسان جنوبی

پاسخنامه

۱- الف

۲- الف

۳- به خون گر کشی خاک من دشمن من = جمله وابسته

بجوشد گل اندر گل از گلشن من = جمله هسته

۴- شعله استعاره از عشق به وطن

۵- گل صبر : مشبه : صبر / مشبه به : گل

۶- به خون کشیدن: کنایه / گل: استعاره از مبارزان و رزمندگان / گلشن: استعاره از کشور و وطن

۷- متحد شدن علیه دشمن و مبارزه کردن با دشمن

۸- من آزاده‌ای از کشور آزادگان (ایران) هستم که صبر و بردباری را مانند گلی در دامن خود پرورش می‌دهم .

۹- تسلیم شدن / سازش کردن / خواهش کردن

قلمرو زبانی

- ۱- با توجه به قسمت‌های مشخص شده در موارد زیر، کدام مورد نقش دستوری متفاوتی دارد؟
- (الف) تن بی‌سرت را که خواهد گریست؟
(ب) همی رنجه داری تن خویش را
(ج) زمانه مرا پتک ترگ تو کرد
(د) چو نازش به اسپ گرانمایه دید

طراح: مرضیه سالاربوسعدی - شهرستان مه ولات - خراسان رضوی

- ۲- در کدام یک از موارد زیر افعال تماماً غیراسنادی هستند؟
- (الف) به گرز گران دست برد اشکبوس / زمین آهنین شد سپهر آبنوس
(ب) کشانی هم اندر زمان جان بداد / چنان شد که گفتی ز مادر نژاد
(ج) بشد تیز رهام با خود و گبر / همی گرد رزم اندر آمد به ابر
(د) هیچ کدام

طراح: مرضیه سالاربوسعدی - شهرستان مه ولات - خراسان رضوی

- ۳- نقش دستوری قسمت‌های مشخص شده در کدام مورد به درستی نیامده است؟
- (الف) بر آویخت رهام با اشکبوس / برآمد ز هر دو سپه بوق و کوس = متمم
(ب) تو قلب سپه را به آیین بدار / من اکنون پیاده کنم کارزار = مفعول
(ج) کمان را به زه کرد زود اشکبوس / تنی لرزلرزان و رخ سندروس = قید
(د) بزد بر بر و سینۀ اشکبوس / سپهر آن زمان دست او داد بوس = مضاف‌الیه

طراح: مرضیه سالاربوسعدی - شهرستان مه ولات - خراسان رضوی

قلمرو ادبی

- ۴- از کمانک روبه‌رو برای هر کدام از ابیات زیر یک آرایه مناسب انتخاب کنید. (استعاره/تشبیه/مجاز/کنایه)
- (الف) پیاده ندیدی که جنگ آورد / سر سرکشان زیر سنگ آورد
(ب) مرا مادرم نام مرگ تو کرد / زمانه مرا پتک ترگ تو کرد
(ج) بر آهیخت رهام گرز گران / غمی شد ز پیکار دست سران

د) بخندید رستم به آواز گفت/ که بنشین به پیش گرنامه جفت
طراح: مرضیه سالاربوسعدی - شهرستان مه ولات - خراسان رضوی

۵- هریک از قسمت‌های مشخص شده در ابیات زیر بیانگر کدام آرایه ادبی است؟
الف) کشانی بدو گفت بی بارگی / به کشتن دهی سر به یکبارگی
ب) کشانی هم اندر زمان جان بداد/ چنان شد که گفتم ز مادر نژاد
ج) نماز ایچ باروی خورشید رنگ/ به جوش آمده خاک بر کوه و سنگ
د) همه تیغ و ساعد ز خون بود لعل/ خروشان دل خاک در زیر نعل
طراح: مرضیه سالاربوسعدی - شهرستان مه ولات - خراسان رضوی

۶- ابیات زیر را از نظر آرایه «جناس تام» بررسی کنید.
الف) بزد بر بر و سینۀ اشکبوس/ سپهر آن زمان دست او داد بوس
ب) یکی تیر زد بر بر اسپ اوی / که اسپ اندر آمد ز بالا به روی

طراح: مرضیه سالاربوسعدی - شهرستان مه ولات - خراسان رضوی

قلمرو فکری

۷- ابیات زیر را به نثر روان بنویسید.
الف) تهمتن چنین داد پاسخ که نام/ چه پرسى كزین پس نبینی تو كام
ب) چو نازش به اسپ گرنامه دید/ کمان را به زه کرد و اندر کشید
ج) هم اکنون تو را ای نبرده سوار/ پیاده بیاموزمت کارزار
د) تهمتن برآشفت و با طوس گفت/ که رهام را جام باده است جفت
طراح: مرضیه سالاربوسعدی - شهرستان مه ولات - خراسان رضوی

۸- مفهوم مشترک ابیات زیر چیست؟

الف) بیامد که جوید ز ایران نبرد/ سر هم نبرد اندر آرد به گرد
ب) مرا مادرم نام مرگ تو کرد/ زمانه مرا پتک ترگ تو کرد

طراح: مرضیه سالار بوسعدی - شهرستان مه ولات - خراسان رضوی

۹- هریک از ابیات زیر در بردارنده کدام ویژگی حماسه «قهرمانی، ملی، خرق عادت» است؟

(الف) یکی تیر الماس پیکان چو آب/ نهاده بر او چار پر عقاب

(ب) تهمتن برآشفت و با طوس گفت / که رهام را جام باده است جفت

(ج) نماند ایچ با روی خورشید رنگ/ به جوش آمده خاک بر کوه و سنگ

(د) خروشید کای مرد رزم آزمای/ هموردت آمد مشو باز جای

طراح: مرضیه سالار بوسعدی - شهرستان مه ولات - خراسان رضوی

۱۰- در درس رستم و اشکبوس، قهرمانان داستان چگونه و با چه ویژگی‌هایی توصیف شده‌اند؟

طراح: مرضیه سالار بوسعدی - شهرستان مه ولات - خراسان رضوی

پاسخنامه

۱- گزینه د/ گرانمایه صفت است و مابقی مضاف‌الیه

۲- گزینه ج (شد در معنای رفتن است)

۳- گزینه ب (سپه مضاف‌الیه برای قلب است)

۴- الف: مجاز (سر مجاز از وجود)/ ب: تشبیه (رستم خود را به پتک تشبیه کرده)/ ج: کنایه (غمی شد کنایه از خسته و مجروح شد)/ د: استعاره (گرانمایه جفت استعاره از اسب)

۵- الف مجاز/ ب کنایه/ ج اغراق/ د استعاره

۶- بر اول در هر دو مورد به معنای روی و بر دوم در هر دو گزینه به معنای پهلو است.

۷- الف) رستم چنین به اشکبوس پاسخ داد که چرا نام من را می‌پرسی. بلکه دیگر مهلت چندانی نداری که به آرزوی خودت که کشتن من است برسی.

(ب) زمانی که فخر و غرور اشکبوس را به اسب خود دید کمان را برای پرتاب آماده کرد و آن را کشید.

(ج) هم اکنون به تو ای سوارکار پیاده جنگیدن را آموزش می‌دهم.

(د) رستم خشمگین شد و به طوس گفت: که رهام اهل باده و می‌خواری است و مناسب جنگ نیست.

۸- هر دو بیت به دشمن ستیزی مبارزان در میدان جنگ اشاره دارند.

۹- الف) خرق عادت (ب) ملی (ج) خرق عادت (د) قهرمانی

۱۰- روحیه جنگاوری داشتن، وطن دوست و غیرتمند بودن، شجاعت و دلآوری، مهارت داشتن در جنگ، دشمن

ستیزی

طراح: مرضیه سالار بوسعدی - شهرستان مه ولات - خراسان رضوی

درس سیزدهم

قلمرو زبانی

۱- در بیت: بپوشید درع سواران جنگ / نبود اندر آن کار جای درنگ
واژه «درع» با کدام واژه از بیت زیر معنای مشترک دارد؟
بشد تیز رهام با خود و گبر / همی گرد رزم اندر آمد به ابر
طراح: محمود مهجوری - خراسان شمالی - شهرستان رازو جرگلان

۲- کدام واژه‌ها در دو بیت زیر، معنی مشترک دارند؟
الف) چو آمد خروشان به تنگ اندرش / بجنبید و برداشت خود از سرش
ب) مرا مادرم نام، مرگ تو کرد / زمانه مرا پتک ترگ تو کرد

طراح: محمود مهجوری - خراسان شمالی - شهرستان رازو جرگلان

۳- در دو بیت زیر، کدام واژه‌ها، معنی مشترک دارند؟
فرو آمد از دژ به کردار شیر الف / کمر بر میان بادپایی به زیر /
ب) بخندید بسیار گرد آفرید / به باره بر آمد سپه بنگرید

طراح: محمود مهجوری - خراسان شمالی - شهرستان رازو جرگلان

۴- در کدام گزینه، متمم با دو حرف اضافه به کار رفته است؟

الف) سپهبد عنان اژدها را سپرد / به خشم از جهان روشنایی ببرد
به سهراب بر تیرباران گرفت ب) / چپ و راست جنگ سواران گرفت /
طراح: محمود مهجوری - خراسان شمالی - شهرستان رازو جرگلان

قلمرو ادبی

۵- واژگان قافیه در کدام بیت، آرایه جناس ساخته‌اند؟ نوع جناس را بنویسید.

الف) بزد نیزه او به دو نیم کرد / نشست از بر اسپ و برخاست گرد
ب) به آورد با او بسنده نبود / بیچید از روی و برگاشت زود
ج) سپهبد عنان اژدها را سپرد / به خشم از جهان روشنایی ببرد

طراح: سیده مریم نقیب - بجنورد - خراسان شمالی

۶- در بیت زیر کدام آرایه‌ی ادبی وجود ندارد؟
سپهد عنان ازدها را سپرد به خشم از جهان روشنایی ببرد/
الف) جناس ب) اغراق ج) کنایه د) استعاره

طراح: الهام بادلو - سفراین - خراسان شمالی

قلمرو فکری

۷- با توجه به داستان گردآفرید، بیت زیر به کدام موضوع اشاره دارد؟
ز فتراک بگشود پیچان کمند / بینداخت و آمد میانش به بند
الف) گرفتاری گردآفرید

ب) آشکارشدن مو و چهره گردآفرید

طراح: ولی قربانی - بجنورد - خراسان شمالی

۸- مفهوم دقیق مصراع نخست بیت زیر، کدام است؟

بدانست کاویخت گردآفرید / مرآن را جز از چاره درمان ندید

الف) سهراب متوجه گرفتاری گردآفرید شد.

ب) گردآفرید متوجه اسارت خود شد.

ج) سهراب متوجه افتادن گردآفرید شد.

طراح: ولی قربانی - بجنورد - خراسان شمالی

۹- مفهوم مصراع دوم این بیت «بپوشید درع سواران جنگ / نبود اندر آن کار جای درنگ» را بنویسید؟

طراح: مژگان آدینه محمدی - شهرستان فاروج، خراسان شمالی

۱۰- مفهوم مصراع دوم این بیت «نباشی بس ایمن به بازوی خویش / خورد گاو نادان، ز پهلوی خویش» چیست؟

طراح: مژگان آدینه محمدی - فاروج، خراسان شمالی

پاسخنامه

۱- واژه گبر: هردو به معنای لباس جنگی هستند.

۲- خود و ترگ هردو در معنی کلاه جنگی یا کلاه خود هستند.

۳- دژ و باره هردو معنی قلعه و حصار می‌دهند.

۴- گزینه ب) «به» و «بر» به سهراب بر (برای سهراب) دو حرف اضافه برای متمم به کار رفته است.

۵- بیت الف: (کرد و گرد) جناس ناهمسان یا ناقص

۶- گزینهٔ د) اژدها: استعاره از اسب/ عنان اژدها سپردن و از جهان روشنایی بردن: کنایه از این که بر اثر گرد و خاک ایجاد شده از تاخت و تاز اسب جهان تاریک شود اغراق دارد.

۷- گزینهٔ الف

۸- گزینهٔ الف

۹- نباید درنگ می کرد

۱۰- از روی نادانی قدم در راه نابودی خویش گذاشتن

درس چهاردهم

قلمرو زبانی

۱- معنای واژهٔ «اشباه» در کدام گزینه درست آمده است؟

الف) تن ها ب) کالبدها ج) ماندها د) آنچه به صورت سیاهی به نظر می آید.

طراح: زهرا رضائی - بندر ماهشهر، خوزستان

۲- با توجه به بیت زیر، به پرسش ها پاسخ دهید.

«هر دو گون آهو گیا خوردند و آب زین یکی سرگین شد و، زان، مُشک ناب»

الف) کدام جزء حذف شده است؟ به چه قرینه‌ای حذف شده است؟

ب) نقش دستوری واژگان «آب» و «مُشک» را بنویسید.

طراح: زهرا رضائی - بندر ماهشهر، خوزستان

۳- با توجه به ابیات زیر، تفاوت معنایی «بود» را بنویسید.

الف) بود بقالی و وی را طوطی ای خوش نوایی، سبز، گویا طوطی ای

ب) در دکان بودی نگهبان دکان نکته گفتی با همه سوداگران

طراح: زهرا رضائی - بندر ماهشهر، خوزستان

۴- واژهٔ صحیح را با توجه به معنا و املاي صحیح از جعبهٔ کلمات مشخص کنید.

الف) در خطاب آدمی (سخنگو) بدی در نوای طوطیان (ماهر) بدی

ب) جست از (بالای) دکان سویی گریخت شیشه های روغن گل را بریخت

(فارق / صدر / حاذق / ناطق / ناطق / حازق / سدر / فارغ)

طراح: معصومه حیدری دزفولی - اهواز، خوزستان

قلمرو ادبی

۵- با توجه به تشبیه بکار رفته در بیت زیر، «مشبه - مشبه به» کدام واژه‌ها هستند؟

«ریش برمی‌کند و می‌گفت: ای دریغ کافتاب نعمتم شد زیر میغ»

طراح: زهرا رضائی - بندر ماهشهر، خوزستان

۶- آرایه ادبی صحیح را از داخل پرانتز انتخاب کنید.

(الف) از چه، ای کل، با کلان آمیختی؟ / تو مگر از شیشه روغن ریختی؟ (مجاز - جناس)
(ب) دست من بشکسته بودی آن زمان / چون زدم من بر سر آن خوش زبان (تشبیه - مراعات‌النظیر)

طراح: زهرا رضائی - بندر ماهشهر، خوزستان

۷- «پنهان شدن و از دست رفتن نعمت» کنایه کدام قسمت بیت زیر می‌باشد؟
«ریش برمی‌کند و می‌گفت: ای دریغ / کافتاب نعمتم شد زیر میغ»

طراح: مریم نجائی - ایذه، خوزستان

۸- قافیه در کدام بیت جناس همسان دارد؟

(الف) ریش بر می‌کند و می‌گفت: ای دریغ
(ب) می‌نمود آن مرغ را هر گون شگفت
(ج) گلاب است گویی به جویش روان
(د) صد هزاران این چنین اشباه بین

طراح: معصومه حیدری دزفولی - اهواز، خوزستان

۹- ابیات زیر بر چه مفهومی اشاره دارد؟

(الف) دست من بشکسته بودی آن زمان
(ب) چون بسی ابلیس آدم روی هست
چون زدم من بر سر آن خوش زبان
پس به هر دستی نشاید داد دست

طراح: معصومه حیدری دزفولی - اهواز، خوزستان

۱۰- مفهوم کدام بیت با سایر بیت‌ها متفاوت است؟

(الف) کار پاکان را قیاس از خود مگیر
(ب) هردو نی خوردند از یک آبخور
(ج) هردو گون زنبور خوردند از محل
(د) می‌نمود آن مرغ را هر گون شگفت
گر چه ماند در نشتن شیر و شیر
این یکی خالی و آن پر از شکر
لیک شد ز آن نیش و زین دیگر عسل
تا که باشد کاندرا آید او به گفت

طراح: زینب اسمعیل وندی - ایذه، خوزستان

پاسخنامه

۲- الف) یکی / فعل شد (یک مورد): به قرینه لفظی (ب) آب : مفعول / مشک : مسند

۳- الف) وجود داشت: غیر اسنادی (ب) فعل اسنادی

۴- الف) ناطق - حاذق (ب) صدر

۵- مشبهه: نعمت مشبهه به: آفتاب

۶- الف) مجاز (ب) مراعات نظیر

۷- آفتاب نعمتم شد زیر میغ

۸- ج: روان مصرع اول به معنی «جاری بودن» / روان مصرع دوم به معنی «روح و جان»

۹- الف) اظهار ندامت و پشیمانی (ب) از روی ظاهر افراد قضاوت نکنیم

۱۰- د

درس شانزدهم

قلمرو زبانی

۱- در هریک از موارد زیر، املاي یک واژه نادرست است؛ آن را بیابید و درست آن را بنویسید.

الف) بر حریف مقلوب که تسلیم اختیار کرده، مخدول و نالان استرحام می کرد.

ب) فی الجملة نماند از معاسی مُنکری که نکرد و مُسکری که نخورد.

طراح: محسن دولتی - استان زنجان

۲- با توجه به عبارت «قضا همی بَرَدش به سوی دانه و دام»

الف: نقش دستوری ضمیر پیوسته «ش» را بنویسید.

ب: نوع «واو» (ربط، عطف) را مشخص کنید.

طراح: محسن دولتی - استان زنجان

۳- در عبارت زیر نوع «را» چیست؟

«گر ذوق نیست تو را کژ طبع جانوری».

طراح: هادی کرمی - استان همدان

قلمرو ادبی

۴- مفهوم هریک از کنایه‌های زیر را بنویسید.

الف) خود را جمع و جور کردن (ب) خشت زدن

طراح: محسن دولتی - استان زنجان

۵- آرایه متناسب با هریک از ابیات زیر را از کمانک مقابل آن انتخاب کنید.

الف) اُشتر به شعر عرب در حالت است و طرب گر ذوق نیست تو را، کژطبع جانوری (جناس_حس آمیزی)
ب) کبوتری که دگر آشیان نخواهد دید قضا همی برَدش تا به سوی دانه و دام (کنایه_استعاره)

۶- در عبارت زیر «مشبه‌به» را مشخص کنید.

«مثل شاخ شمشاد می‌آمد و سر جای خودش می‌نشست.»

طراح: محسن دولتی - استان زنجان

قلمرو فکری

معنی هر یک از موارد زیر را به نثر روان بنویسید.

۷- ارتجالاً انشایی می‌ساخت و با صدای گرم و رسا به اصطلاح امروزی‌ها اجرا می‌کرد.

طراح: محسن دولتی - استان زنجان

۸- مخور طعمه جز خسروانی خورش

طراح: محسن دولتی - استان زنجان

۹- مفهوم عبارت مشخص شده چیست؟

پس آن مرد در چاه فریاد می‌کرد که در این چاه هیچ نیست و هیچ کس جواب نداد. آن مرد

را ملال گرفت

طراح: هادی کرمی - استان همدان

۱۰- مفهوم کلی قسمت مشخص شده را بنویسید.

«ای فرزند حالات نکنم که مطربی و مسخرگی پیشه‌سازی که همه قبیله من عالمان دین بودند.»

طراح: محسن دولتی - استان زنجان

پاسخنامه

۱- الف) مغلوب ب) معاصی

۲- الف) مفعول ب) عطف

۳- حرف اضافه (برای)

۴- الف) به خود مسلط شدن ب) پر حرفی

۵- الف) جناس (عرب و طرب) ب) استعاره (کبوتر، دانه و دام)

۶- شاخ شمشاد

۷- بی‌درنگ و بدون اندیشه‌ی قبلی، انشایی فراهم می‌ساخت و با صدای دلنشین و بلند، به اصطلاح امروزی‌ها نقش بازی می‌کرد(در گفتار و رفتار و نشان می‌داد)

۸- غذایی جز غذای شاهانه نخور.

۹- آن مرد غمگین شد.

۱۰- حرام بودن نوازندگی در مذهب

طراح: محسن دولتی - استان زنجان

درس هفدهم

قلمرو زبانی

۱- واژه «مدرس» با کدام یک از کلمات عبارت زیر می‌تواند رابطه معنایی بسازد؟
تورا جنوب نامیدم

ای که ردای حسین را بر دوش و خورشید کربلا را در بر داری.

طراح: مولود ملک محمدی معمار - استان همدان

۲- املای درست را انتخاب کنید

الف: چون (جذبه ای / جزبه‌ای) اسرار آمیز او را به سوی فردوسی می‌کشید.

ب: از راه قره قوم به سوی (تاطار / تاتار) آنجا که نیای بزرگش، چنگیز، در معبدی آهنین آرمیده است روی آورد.

طراح: مولود ملک محمدی معمار - استان همدان

۳- در کدام گزینه نقش دستوری مسند وجود ندارد؟

الف: تورا انقلاب و شگفتی و تغییر نامیدم.

ب: و مریم هر شب، روی شن‌ها به انتظار مهدی می‌نشیند.

ج: تورا عطری نامیدم که در غنچه‌ها خانه دارد.

د: دریا متنی نیلگون است.

طراح: مولود ملک محمدی معمار - استان همدان

قلمرو ادبی

۴-

آرایه متناسب هر عبارت ستون «الف» را از ستون «ب» پیدا کنید. (یک آرایه اضافی است)

الف	ب
الف- ای ماهی دریا که مقاومت پیشه کرده ای	۱- ایهام
ب: دریا متنی نیلگون است	۲- تشخیص
ج: جز تو، کسی نمانده است که در زندگی ما نخل و عنَب و تاکستان بکارد	۳- تشبیه
	۴- مراعات نظیر

طراح: مولود ملک محمدی معمار - استان همدان

۵- کتاب «سمفونی پنجم جنوب» اثر (فرانسوا کوپه / نزار قبانی) است.

طراح: مولود ملک محمدی معمار - استان همدان

۶- در عبارت زیر نقش دستوری صفت را مشخص کنید.

ای انقلاب زمین که با انقلاب آسمان برین

پیوند خورده ای

ای سرزمینی کز خاکت

خوشه های گندم می روید و پیامبران بر می خیزند.

طراح: آتوسا پناهی فضل - استان همدان

قلمرو فکری

در مصراع های زیر ، شاعر به کدام ویژگی های لبنان اشاره دارد؟

ای سرزمینی که از خاکت / خوشه های گندم می روید / و پیامبران بر می خیزند.

طراح: آتوسا پناهی فضل - استان همدان

۸- شاعر در ابیات زیر به طور کلی چه پیامی را منتقل می کند؟

ای کشتی های صیادی که مقاومت پیشه کرده اید / ای ماهی دریا که مقاومت پیشه کرده ای / ای دفترهای شعری

که مقاومت پیشه کرده اید / ای روز های عاشورا

طراح: آتوسا پناهی فضل - استان همدان

۹- پیام نهایی فرانسوا کوپه در دو عبارت زیر چیست؟

الف) جذبه ای اسرارآمیز او را به سوی فردوسی می کشید. خواست قبرش را بگشاید ؛ « مزار شاعر غرق در گل بود»

ب) سنگ بزرگی را که بر گور فاتح بزرگ چین بود برداشتند؛ ولی تیمور ناگهان بر خود لرزید و روی بگردانید؛ «

مزار شاعر غرق در خون بود».

طراح: آتوسا پناهی فضل - استان همدان

۱۰- شاعر در بیت « ای که ردای حسین بر دوش / و خورشید کربلا را در بر داری» بر چه نکته ای تأکید دارد؟

طراح: آتوسا پناهی فضل - استان همدان

پاسخ نامه

۱- ردا

۲- جذبه - تاتار

۳- ب

ج: مراعات نظیر

ب: تشبیه

۴- الف: تشخیص

۵- نزار قبانی

۶- برین

۷- فراوانی و برکت و برانگیخته شدن پیامبران از آن سرزمین

۸- مقاومت و ایستادگی تمام افراد سرزمین در مقابل دشمن

۹- هر دو عبارت بر این مفهوم تأکید دارند که اعمال و رفتار انسان ها بازتاب دارند و به خود افراد برمی گردند. اثر این اعمال چه نیک و چه بد حتی بعد از مرگ فرد نیز باقی می ماند.

۱۰- پیرو و ادامه دهنده راه و اهداف امام حسین (ع) بودن

درس هجدهم و نیايش

قلمرو زبانی

(۱) با توجه به واژه‌های زیر و معنی داده شده در عبارت‌ها، جاهای خالی را پر کنید. (۱ نمره)

(تزار - تمايز - تملك -- نثار - آشفته)

الف) بدان که در لحظه لحظه روز می توانی خدا را به تمامی در (دارا شدن) خویش داشته باشی.

ب) هرگز هیچ زیبایی لطیفی را در این جهان ندیده ام که بی درنگ نخواسته باشم، تمامی مهرم را پیشکش کردن) ش کنم.

ج) یک روز این فکر به سر (پادشاهان روسیه در گذشته) افتاد که اگر همیشه بدانم چه وقت باید کارها را شروع کند ...

د) (جدا کردن)ی میان خدا و خوشبختی قائل مشو و همه خوشبختی خود را در همین دم، قرار ده.

طراح: محمد علی محمودی سیستان و بلوچستان

۲) در کدام کزینه «منادا» بدون نشانه به کار رفته است؟ ۰/۲۵

الف) ای عقل مرا کفایت از تو / جستن ز من و هدایت از تو

ب) ناتانائیل، هر آفریننده ای نشانه خداوند است.

ج) تنها خداست که نمی توان در انتظار او بود.

طراح: محمد علی محمودی سیستان و بلوچستان

۳) در جمله زیر نقش دستوری واژه‌های مشخص شده را بنویسید؟ ۰/۵

«ای زیبای عاشقانه زمین شکوفایی گستره تو دل انگیز است.»

طراح: محمد علی محمودی سیستان و بلوچستان

قلمرو ادبی

۱) آرایه مناسب را از داخل کمانک انتخاب کنید.

الف) چمنزارها غرق در شبنم بودند. (حس آمیزی - تشخیص) ۰/۲۵

ب) نیکوترین اندرز من، این است: «تا آنجا که ممکن است بار بشر را به دوش گرفتن.» (تشبیه - کنایه) ۰/۲۵

طراح: محمد علی محمودی سیستان و بلوچستان

۲) آرایه مناسب بخش مشخص شده را بنویسید.

الهی، بر کشته ای ما جز باران رحمت خود مبار. ۰/۲۵

طراح: محمد علی محمودی سیستان و بلوچستان

قلمرو فکری

مفهوم

۱) کدام یک از دو جمله زیر بر «روی آوردن به تجربه شخصی» تأکید دارد؟ ۰/۵

الف) برای من خواندن اینکه شن‌های ساحل نرم است، بس نیست؛ می‌خواهم که پاهای برهنه‌ام آن را حس کنند؛ به چشم من هر شناختی که مبتنی بر احساس نباشد بیهوده است.

ب) کاش آرزویت از سر عشق باشد و تصاحب عاشقانه؛ زیرا آرزویی ناکارآمد به چه کار می‌آید؟

طراح: محمد علی محمودی سیستان و بلوچستان

قلمرو فکری

مفهوم

۲) کدام یک از جمله‌های زیر به مفهوم «خودشناسی راه خداشناسی است.» اشاره دارد؟ ۰/۵

الف) به همه چیز نگاه کن و در هیچ جا درنگ مکن. به خود بگو که تنها خداست که گذرا نیست.

ب) کاش کتابم به تو بیاموزد که بیشتر از این کتاب به خود پردازی.

طراح: محمد علی محمودی سیستان و بلوچستان

قلمرو فکری

معنی

۳) جمله‌های زیر را معنی کنید.

الف) چون پاسخ‌ها ناهمگون بود، تزار با هیچ کدام موافقت نکرد. ۰/۲۵

ب) اعمال ما وابسته به ماست. ۰/۲۵

ج) همین که آفریده‌ای نگاهمان را به خویش معطوف کند، ما را از راه آفریدگار باز می‌گرداند. ۰/۵

طراح: محمد علی محمودی سیستان و بلوچستان

پاسخ نامه

سؤال ۱ الف) تملک ب) نثار ج) تزار د) تمایز

سؤال ۲ ب

سؤال ۳ تو: مضاف الیه دل انگیز: مسند

قلمرو ادبی

سؤال ۱ الف) تشخیص ب) کنایه

سؤال ۳ استعاره از اعمال و رفتار

قلمرو فکری

سؤال ۱ الف

سؤال ۲ ب

سؤال ۳ نظر مصحح محترم نیز شرط است.

الف) معنی: چون پاسخ‌ها متفاوت بود، تزار با هیچ کدام از آن‌ها موافقت نکرد.

ب)

هر سه معنی زیر پذیرفتنی است و دانش آموز هر کدام از آن‌ها را نوشته باشد نمره کامل می‌گیرد.

۱) ما مسئول کارهایی هستیم که انجام می‌دهیم.

۲) اعمال ما نتیجه‌ی افکار و اعتقادات ماست.

۳) نتیجه‌ی اعمال ما به ما برمی‌گردد.

ج)

معنی: در همان لحظه ای که آفریده خاصی توجه ما را به خودش جلب کند ۰/۲۵ ما را از مسیر

خداوند دور می کند. ۰/۲۵

@DAHOM_CH
دبیر خانه زبان و ادبیات فارسی مستقر در استان همدان